

Prof. Dr. Szabó Dénes tudományos méltatása

Szabó Dénes akadémikus, a kriminológia önálló tudománnyá fejlesztésének máig meghatározó személyisége, Budapesten született 1929-ben. Itt bontakozott ki a polgári családtól örökölt, a humanizmus értékei iránt elkötelezett személyisége, az erdélyi gyökerekkel megerősített mélységes hazaszeretete. Magyar iskolák alapozták meg a tudás iránti vonzalmát, a budapesti egyetemen kezdte meg társadalomelméleti tanulmányait. Amikor az ország elvesztette szabadságát, a pályakezdő számára világos lett, hogy választania kell. Értelmiségiként vagy vállalja a zsarnokság kritikátlan szolgálatát, vagy a nagyvilágban megkeresi azt a helyet, ahol megőrizheti emberi és kutatói tisztességét. 1948 őszén a „megfordult világú” országból már csak szökni lehetett.

Szabó Dénesnek sikerült, és csakhamar Leuven híres katolikus egyetemén folytathatta a szociológiai kurzust. A diploma megszerzésével és a tudományos fokozat elnyerésével megnyílt egy kivételes karrier, ami Denis Szabo néven nemzetközi hírű tudóssá emelte az egykori kőszegi katonaiskola növendékét. Először Párizshoz, majd a kanadai Montrealhoz kötődtek azok az iskolateremtő évtizedek, amelyekben Szabó professzor a kriminológia megújításáért fáradozott. Számos nagy ívű monográfia szerzőjeként, a nemzetközi tudományos élet fáradhatatlan szervezőjeként lett a Nemzetközi Kriminológiai Társaság elnöke. Munkásságával máig ható új arculatot adott a bűnözés tanulmányozásának. Elérte, hogy a kriminológia a mindennapokban hasznosítható szakismeret rangján hozzájárulhatott az egyének és közösségeik biztonságához. A bűnügyi tudományok és a gyakorlat kapcsolatainak feltárása hívta fel Szabó professzor figyelmét a rendőrség munkájára. A szociológia módszertanát felettébb alkalmasnak találta arra, hogy a rendészet működésének valóságát másokkal is megismertesse. Ezen az úton járva hozzájárult a rendőri munka erkölcsi rangjának növeléséhez, valamint a rendészet megújításához azokban a demokratikus országokban, ahol ehhez megvoltak a politikai, szakmai és társadalmi feltételek.

Szabó Dénes egykoron azért hagyta el az országot, mert felismerte, hogy tudósként ezzel tehet a legtöbbet Magyarország szabadságáért. Amikor pedig arról győződött meg, hogy visszatérve szolgálhat hasznosan, nem habozott Budapestre utazni, még olyan időkben, amikor ez számára kockázatot jelentett. Elhatározása semmivel nem pótolható segítséget nyújtott a bontakozó magyar kriminológiának, amelynek legjelesebb képviselői előtt a kanadai professzor nyitotta meg a nagyvilágot. Viski Lászlótól Szabó Andrásig sorolhatóak tudósaink, akik ilyen módon szerezhettek nemzetközi elismerést. Szabó Dénes támogatásával kerülhetett sor rangos nemzetközi konferencia megszervezésére Budapesten a hetvenes évek elején, az ő biztatására alakult meg a Magyar Kriminológiai Társaság 1983-ban. A kapcsolatok azonban igazán a rendszerváltást követően mélyültek el.

Szabó Dénes, akit időközben a Magyar Tudományos Akadémia is a tagjai közé választott, 1991 és 2003 között rendszeresen tartott vendégprofesszori szemináriumokat a Rendőrtiszti Főiskolán és a jogi karokon. A belügyminiszter, a későbbi miniszterelnök, Boross Péter felkérésére több éven át tanulmányozta a rendőrség működését, a rendőrképzést, a magyarországi rendvédelem helyzetét annak érdekében, hogy kivételesen gazdag nemzetközi tapasztalataival és a gyakorlat iránti fokozott érzékenységgel segítse a jogállami követelményeknek megfelelő modernizációt. Támogatta a rendészet tudomány önállósodására tett erőfeszítéseket, lehetővé tette, hogy a legrangosabb nemzetközi tanácskozásokra magyarok is meghívást kapjanak, kezdeményezte a rendészeti kutatóintézetek Szolnokon megrendezett értekezletét. Olyan kiváló rendőr-szociológusokat hívott magyarországi látogatásra, mint Jean Paul Brodeur vagy Dominique Monjardet. Szabó Dénes fáradozásai nélkül a hazai rendészettudomány nem érhetne volna el azokat az eredményeket, amelyek napjainkban a felsőfokú rendészeti szakemberképzést egyetemi rangra emelte.